

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Cornelii Cvrtili Cæsarei Consiliarij et Historiographi
Ordinis Eremitarum S. Avgvstini S. Nicolavs Tolentinvs
alijque aliquot eiusdem Ordinis Beati**

Curtius, Cornelius

Antuerpiæ

Beati Evangelista Et Peregrinvs Avgvstiniani Veronenses.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37243

B E A T I
 EVANGELISTA
 E T
 PEREGRINVS
 AVGVSTINIANI
 VERONENSES.

Vo tempore Ezelinus omnium qui fuerunt tyrannorum crudelissimus, suorum civium sanguine ebrius, sed nondum satur, per Marchiam Veronensem, infamem juxta atque immanem stragem edebat, nati, immo à cælo dati sunt EVANGELISTA & PEREGRINVS, qui nubilum patriæ suæ statum eximio virtutum splendore illustrarent. Dixisses cum Genethiacis astra non modò in corpora, sed vim quoque in animos habere; quos eodem temporis puncto intuentia, iisdem quoque bonis imbuerent: ita utriusque animus ad eadem proclivis ferebatur. Vix in verba dimidiata blæ-

K 2 fam

ſam linguam formare, firmare gradum vix poterant; cum magnam optimæ indolis ſpem ſpecimenque darent. Ad preces jam tum ſe componere, præeuntis verba pro cum geſtu etiam ſequi. Cum ætate pietatis amorem creſcere: à puerili petulantia ad ſeria ſe ſtudia convertere, prætextatis verbis non linguam commodare, non aurem dare; denique morum quadam gravitate ceteris annis præludere. Hæc erant parvulorum etiamnum inter ſe ignotorum ſub diverſis rectoribus eadem exercitia.

Contigit deinde eos, divino, credo, inſtinctu, ſub aſpectum mutuum venire. Superi!

O qui complexus, & gaudia quæ fuerunt!

ætatem convixiſſe crederes, ita repente caſto amoris nexu invicem amplexati, in ſocietatis perpetua ſancta vincula coivère; parentibus, quos è primariâ nobilitate habebant, non diſſidentibus. Igitur

EVANGELISTÆ Jonathas PERGRINVS, huic ille David erat: per
amb

amicorum fidelius, quàm quos sanguis jungit. Vnum idemque velle, & nolle ambobus erat. Velle unum, virtuti se & Deo, totos dedicare; Nolle unum, mundo aut carni auscultare. Idem Velle, parentes observare, viris religiosis assurgere, templa frequentare, rei divinæ interesse assiduò, precibus die nocte incumbere, bonas horas non malè collocare, à peccato ceu à colubro fugere, proximum & præ illo Deum amare: idem Nolle, modestiæ aut sobrietatis limites transilire, à veritatis rectâ lineâ exerrare, pueris leviculis adhærescere, sequiorem sexum oculo dignari, delicias sectari, sese amare.

Porro hæc tam clara & præclara magnarum virtutum initia, litterarum deinde splendor illustravit. Traditi in disciplinam pædagogico, Musas virgines castissimi juvenes tam propitias habuêre, ut qui morum integritate prius, jam bonarum quoque artium laude excellerent. Ab his verò ad sapientiæ sanctioris adyta penetrare illis mul-

tò ardentissimus animus erat: sed
quæ via certò & sine ambagibus
eò duceret, nondum satis lique-
bat.

Erat extra urbis Veronæ muros
sanctitatis famâ celebre Augusti-
nianum Eremitarum cœnobium,
in tutelâ Magnæ Matris. Huc
quotidie itare adolescentes, mo-
nachorum alloquium ambire, frui
familiaritate, deniq; vivendi san-
cta sibi exempla ab illis petere.
Ecquem, putas, fructum tandem
aliquando ferent nobiles hæ stir-
pes tam fœcundo rore irrigatæ?
Expullulabant pietatis fragran-
tissimis stolonibus, protrudebant
virtutum splendor gemmas, &
sanctitatis ramos toto cælo spar-
gebant. Vidisses eos in templis jam
habitare, ipsas ædes paternas in
oratoria convertere, esuriales sibi
ferias frequentes indicere, totas
in precibus noctes pervigilare,
humi aut scamno somnum exci-
pere, cilicio carnem affligere, di-
gnos, uno verbo, quibus cælum,
quod quærebant, ad sanctiorem
vi-

vitam compendium commonstraret.

Nocte concubiâ, cum adolescentibus, domi utrumque suæ, cælesti meditatione defunctos sopor blandus occupasset, dormientibus visum cælum aperire se, diffusis quaquaversum insolitis radiorum ignibus; conspicua in eo sedere alto ex folio Deipara, & Deum Filium virgineo gremio claudere, à levâ adstare grandæva Anna, & puello blanditias facere: hæc deinde lætis in terram oculis despicere, & è laxatâ, quam gemmarum lucidi ordines distinguebant, pallâ, zonam loream educere, eamque EVANGELISTÆ & PEREGRINO ostendere, ac omnino projicere: innuere etiam, atque adhortari, hæc sibi lumbos præcingerent. MARIA denique & IESVLVS vultu blando annuere, & votum ANNÆ commendare.

Vigiles ambo tam non ingrato ostento nimiùm quantum exhilarati, gestire id alter alteri quàm primùm denarrare. Prior accurrere

rere EVANGELISTA, &, Nescis, ait, ô Amice, quo me hodie somnio Divi recrearint: & ordine, quo viderat, rem totam explicat. Attonitus PEREGRINVS; Istud me ipsum mihi per quietem Superi objecerunt. Satis inde intelligimus, quid cælum velit. Nihil opus ariolum consulere. Quid ergo nos vetat jam-nunc è vestigio ad castra S. AVGVSTINI confugere, illi-que sacramentum dicere, & baltheo (zonâ) quod nobis cælum commonstravit, obarmatos sacram militiam inter Eremitas profiteri? *Ἄ μὴ ἔπος, ἄ μὴ ἔργον.*

Simul dictum, simul factum.

Nulla properantibus mora intermissa: abeunt eodem pede ad notum asceterium; & primò Angeli verbis salutatâ in templo Dei Matre, vitæ illi sanctioris initia sua commendant: inde ad Cœnobiarchæ pedes provoluti, flagitant infimis precibus in sodalium religiosum admitti, & Eremitarum numero accenseri. Non fuit huic diu deliberandum apud suos, quibus egregia adolescentum in-

indoles multò antè satis innotue-
rat. Enimverò parentes hic rumor
variè afficere: dolere, quòd à se
inconsultis abirent; gaudere, quòd
ad Deum adirent: tandem uterque
sibi in filiis gratulari, qui sacram
amicitiæ tesseram usq; ad aras, imò
in aris ipsis inviolatam servassent.

Mundo igitur res suas habere
iusto, spiritualis militiæ rudimen-
ta tirones nostri posuère. Pericu-
losa alex plenum bellum erat.
Hostes abundè multi, vigiles, in-
defessi, acres, fidentes viribus, ple-
rumque tamen dolo & proditione
vincentes. Antesignanus Caco-
dæmon prior in arenam descen-
dere, & rugitu plusquàm leonino
totum circum implere; aciem ex-
plicare, verbera, flagra, minas; pu-
gnæ signum dare, & aperto Marte
fortissimos juvenes non languidè
invadere: at verò illis Fidei, Spei,
& Charitatis triplex circa pectus
æras erat, nullis inferni telis penetra-
bile. Mundus succedere gradu pa-
vonino, & armorum aureo fulgo-
re velle militum nostrorum ocu-

los præstinguere : sed terga illi prudentes vertere , directis in cælum oculis. Denique vulpino astu plus omnibus metuenda Caro cuniculos agere : nostri contrà rimas omnes cautè obstruere , hostemque omnimodis excludere atque eludere. Neque tantùm vim repulerunt : intulerunt quoque. Arma illorum, preces, jejunia, cilicia, flagella, crux erant , non inania certè terriculamenta. Pugnatum acriter utrimque ; sæpe repetitum prælium : sed nunquam non victi adversarii, & dati in ruborem aut turpem etiam fugam. Porrò omnem hanc victoriam pugiles nostri soli Deo adscribebant : cujus amore incensi ita aliquando exarsère , ut eorum inter orandum vultus, flammarum insolitis radiis coruscare non nemo viderit.

In more positum habebant sub dño, humi genibus, oculis cælo flexis preces funditare. Quod eò fieri credebant omnes , ut ex præclaro illo naturæ opere, & bene ordinatâ cælorum machinâ, quam videbant,

ad

ad ejus auctorem, quem non videbant, se se attollerent, hocque religioso contemplatu à terrenarum sordium contagione purum animum, ad æternitatis amorem erigerent. Sed majus aliud aliquid latere plerique non temerè observârunt: nam visum quoque extra se rapi, divinitus illustrari, & perfundi quodam veluti tenui radio gloriæ cælestis. Placuit ergo Cœnobiarchæ quærere, Ecce sub aperto cælo Numini supplicare assuescerent? Unde iste tantus eorum ardor, qui ardentis solis ignes vinceret, & brumæ glaciales ventos non formidaret. Inexpectatâ eâ quæstione attoniti tremere uterque præ verecundiâ, & quia pro imperio rogantem Præsidentem celare aliquid religio erat, frangere inviti modestiæ repagula, atque aperire tandem, quod occultum maluissent. Ajunt ergo, ita liquidò orantes, videre se aureo folio innixam cæli terræq; Dominam cum Dei suoque Filio, ponè ANNAM sanctissimam, circum sine numero

ludentes beatissimos alites, spectaculum affimile illi, quo ad religiosam Eremum pridem vocati essent: porrò his se deliciis inundatos à sensibus abire, & nihil rerum humanarum animadvertere.

Et verò quò plus de gloriâ beatorum gustabant, eò minùs illis sapiebat mundi gloriola. Vidisses eos, qui paullò antè beato Caelitum consortio interfuerant, mox infra mediastinos se abjicere, ultimum domûs ministerium ambire, foco struendo ligna cædere, comportare, exportare monasterii sordes, gratuitum denique omnibus servitium exhibere.

Verùm quò se demiserunt profundius, hoc altiori præconio nomen eorum sanctior fama celebravit. Confluebant miseri ex vicinis distitisque locis, & salutem apud eos quærebant. Nec sefellit ea pietas. Linguam, oculos, aures, pedes muti, cæci, surdi, claudi illic repererunt: sani redierunt, quiqui ad eos ægri venerunt.

Dum virtutum hanc viam pari-

li gradu sanctum illud par amico-
rum ambulat, percipidi aliquando
simul eandem absolvere, ecce An-
gelus de improvise obnuntiat, &
EVANGELISTAM jubet sarcinas
colligere, & ruptâ dulcis amicitia
copulâ ad caelestem patriam pro-
perare. Quo animo censes hoc
nuntium EVANGELISTAM accepis-
se? Reverâ dubio, & inter gaudium
doloremque medio. Gaudebat im-
pensè carnis vincula exuere, sed
amoris non posse irrupta servare
non leviter dolebat. Adit ergo ad
PEREGRINVM suum, & Heu, in-
quit, amice, nomen meum perdidisti,
non sum EVANGELISTA amplius:
neque enim *bonum* tibi *nuntium* af-
fero. Amoris nostri Gordium no-
dum solvet imminens dies, mihi
fatalis. Ita cælo decretum est. Quid
ad hæc PEREGRINVS? Frustrâ re-
sponsum ab eo expectas: nam lin-
guam ista ei vox ligavit. Immò ipse
animus jam fugerat, nisi blando al-
loquio revocasset EVANGELISTA,
& fortiter agere jussisset PEREGRI-
NVM, paullo post securum. Die
K 7 ergo

ergo, quem cælum præsignarat, sanus vegetusque EVANGELISTA inter psallentes in choro Fratres, demittit se in genua, placideq; transit ad chorum Dei laudes perpetuò canentium Angelorum. Cum animæ suæ dimidium in cælo haberet PEREGRINVS, quid faceret in terrâ alterum ejus dimidium? Certe multò illi potius erat mori, quam morari in vitâ. Vidisses passerem sedere in tecto solitarium, gementem anhelantemq; ad suave EVANGELISTÆ sui & omnium Beatorum contubernium. Audisses eum suspirare suspiriis vocalibus, & rogare Amicum suum, amicum apud cæli Imperatorem patrocinium, impetraret liberalem sibi missionem, quò liceret jam defatigato stationem deserere, & cum rude donari privilegio æternæ vacationis.

His votis dum cæli fores assidue pullat, fatigatus tandem Deus, statuit PEREGRINO quoque peregrinationis terminum dare. Jussus ergo EVANGELISTA quiescenti se illi objicit multâ luce circumfusus:

qui subito ad notam amici faciem
 exhilaratus, dum hianti ore verba
 expedire conatur, audit gratum
 ejus nuntium: Eja Amice, verus ti-
 bi *Evangelista* nunc ecce adsum;
 quod diu ambivisti, quam mox
 adipisceris. *Peregrinus* esse defines
 hodie, & patriæ desiderio portu
 poteris, mecum deinceps futurus.
 Simul dixit, evanuit. PEREGRINO
 tantis gaudiis delibuto momenta
 singula totidem dies videbantur,
 usque dum paucis post horis Pyla-
 den suum Orestes fidus securus est,
 dignus sanctorum omnium amici-
 tia.

Unus amborum tumulus fuit,
 quemadmodum animus fuerat. Sed
 & communia utriusque miracula,
 quæ non vulgaria miseri illic sup-
 plices acceperunt.

Denique cum Mars impius col-
 lisâ armis suis Italiâ larè domina-
 retur, sacra profanis omnia misce-
 rentur; in contemptum religio, su-
 pellex Ecclesiæ in prædam passim
 veniret, monasteria cum templis
 polluerentur, monachi quoque
 prius

prius quàm turpi omnibus ludibrio fierent, sibi consulerent, atque in urbes ex agris silvisque migrare cœpissent: Augustiniani Eremitæ & ipsi intra Veronæ muros recepti, angustias cujusdam parthenonis, cui *S. Euphemia* nomen dabit, occupârunt, sanctimonialibus huc illic per alia in urbe cœnobia dispersis. Trāsmigrationis dies ipsi D. Euphemiæ sacer fuit, mensis Septembris sextus-decimus: quo Veronensis Præsul solenni cum pompa Fratres Eremitas in urbem & locum prænominatum induxit. Simul allata est Beatissimæ Virginis, cui *Pietatis* agnomen dare solent, illa imago, quæ ædem ingredientibus ad lævam primâ in arâ locum habet; sanctorum Benigni & Cari Augustinianorum pium opus. Adducta quoque EVANGELISTÆ & PEREGRINI, aliorumque sacra lippiana.

Haud multò pòst ædificando templo manum diligentem Religiosi, liberalem cives admoverunt. Sed perducendæ ad coronidem fabricæ

brica obstaculum non modicum erat platea ampla & regia, quæ intercedebat, amœnæ nobilium & vulgi in estate à S. Firmo ad flumen Athesin prodeambulantium delicia; quòd in unum simul oculum illic urbs, fluvius, prata incurrent. Istam autē voluptatem eversum ire id temporis, quo licere sibi quidvis quivis putabat, factu durum opus erat. Fidem fecit experientia. Quantum enim interdum moliebantur operæ, tantum noctu flagitiosorum quorundam protervia demoliebatur. Severum in maleficos edictum promulgari debuit, quo omnes capitis periculo juberentur abstinere manus à quavis in ædem injuriâ. Neque sic tamen cautum fuit fabricæ, donec lege agere licitor jussus aliquam multos in crucem sustulit. Ita vix repressâ improborū audaciâ, operi suo ultimam, serò licet, manum fabri imposuerunt. Porro liberalitatis egregiam laudem hîc *Lombarda* familia promeruit, cujus ære structa est ara, quæ Beatorum horum è
geni-

genibus IESV, MARIÆ, & ANNA
supplicantium annosam iconem
habet, servatque eorundem & alio-
rum lipsana inclusa in arcam, me-
moriâ vetustâ signatam, cujus me-
minere plures Historiæ. Multis
post annis, nempe millesimo sex-
centesimo & nono eadem revi-
sit Antistes Albertus Valerius,
recluseritque in novam arcam, & In-
ventionis, Translationis, atque
Repositionis tempora distinctim
adscriptit.

Ita restauratum Beatorum cor-
porum conditorium, sed incelebre
& sine publico cultu fuit, usque
dum aura quædam divina eximii
Patris Magistri *Zilii Mauroceni*, viri
non solum à principe familiâ, in
quâ apud Venetos natus est, sed à
doctrinâ etiam & vitæ integritate
clarissimi, pia viscera tetigit, ut sa-
crum hunc thesaurum suis ipse
oculis examinaret. Itaque ejus jus-
su loculi iterum reserati palam, pa-
tribus omnibus inspectantibus, di-
cuntur supra omnes Arabiæ odo-
res suavem quandam fragrantiam
ex-

BB
exhal
cidero
ta fuis
mun
aërem
stituta
ris ve
odor
testim
Ver
cœpra
magn
que sa
exame
tus n
censo
quæst
Unus
ter ve
thecar
delam
tes,
nunq
vitas
bat.
accen
tum r
quide

exhalasse : ut plerisque suspicio incideret, aut pigmenta olim adhibita fuisse, aut tum Sabæi thuris fumum excitatum, qui à vitio omni aërem purum servaret. Quæstio instituta est, sed nullum externi odoris vestigium inventum. Virtutis odoris erat, sanctitatis luculentum testimonium.

Verum quòd moriente jam die cœpta esset hæc visitatio, adeoque magna cæli lampas deficeret, neque satis paterent oculis, quæ sub examen veniebant, sacrarii præfectus moneri debuit, ut lychno accenso lucem restitueret. At ille in quæstione, aut certè in morâ erat. Unus aliquis ex religioso cœtu Pater venerandus manum in lipfanozhecâ protendit, educitque candelam, quam mirari oculi præsentis, sed cereâne an sebacea esset, nunquam agnoscere potuerunt: levitas pulveream esse potius dicebat. Cujusmodicumque ea fuerit, accensa tantum lumen dedit, quantum non fax aut tæda solet. Erat quidem Cœnobiarchæ animus pro digni-

dignitate Beatorum solennē hunc actum reddere, sed omnes omnium vires dira & diuturna lues exhaurerat ; quæ non Monasterii tantum , sed rem quoque publicam graviter afflixit , familiis integris devoratis , nullâ non tactâ. Vicem ergo sumptuum , qui pro præsentis temporis calamitate fieri non poterant, religiosa Patrum pietas supplevit, quæ omni ære campano vehementius totam statim urbem excitavit: ut turmatim populus venerabundus ad sacras Reliquias conflueret ; præsertim quando fluere in idem virtutem divinam quotidiano experimento didicit. Testes sunt votivæ tabulæ , quibus ara paullò post & ornata & onerata est. Eas accepit Veronensis Antistes, ut cum censurâ deinde ab ejus in omnium manus transeant.